

different conflict strategy: without a delayed start and without a recession. In such articles, there is a constant escalation of the conflict, placement and emphasis on further development of the conflict situation through the use of various strategic moves and the creation of the “categorical disagreement” tonality, which leads not to decline and fading, but to further development of the conflict situation.

In the polemical articles affecting the topic of law enforcement, we did not notice a recession in the development of the conflict. They start with a conflict sharpening.

The first communicator demonstrates his ironic attitude to the position of the second communicant, whereas in literary polemical articles the first communicator may look for points of contact.

Thus, the behavior strategy of a communicative person in the discourse of a controversy is determined by the subject of a polemic situation.

Literature

1. Баранов А.Н., Паршин П.Б. Процедурный метаязык в лингвистической семантике // Изв. АН СССР, Сер. лит. и яз. 1990, N. 1. – С. 16-30.
2. Белова, А. Д. Лингвистические аспекты аргументации / А. Д. Белова; Киев. ун-т им. Тараса Шевченко; Отв. ред. А. И. Чередниченко. – Киев : Астрей, 1997. – 309.
3. Брунер Дж. Психология познания Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1977. – 413 с. (Общественные науки за рубежом. Философия и социология)
4. Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. М.: Прогресс, 1989. 312 с.
5. Жалагина Т. А. Динамизм развития коммуникативного фокуса / Т.А. Жалагина // Язык, дискурс и личность : межвуз. сб. науч. тр. – Калинин, 1990. – С. 99-105.
6. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. Исследование конфликта на макроуровне. Теоретические предпосылки. Н. Новгород: Волго-Вятский кадровый центр, 1994. – 200 с.
7. Ивин А.А. Основания логики оценок. М.: Изд-во МГУ, 1970. – 230 с.
8. Кашкин В.Б. Основы теории коммуникации: краткий курс. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Харвест Восток - Запад АСТ, 2007. – 256 с.
9. Лотман Ю.М. Текст и структура аудитории // Учен. Зап. Тартуского гос. Ун-та, Вып. 422.
10. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. М., 1986. – Вып. XVII. Теория речевых актов. – С. 170-194.
11. Сопер, П.Л. Основы искусства речи : [Пер. с англ.] / Поль Л. Сопер. – 2-е изд., испр. – М. : Прогресс : Прогресс-академия, 1992. – 415.

УДК 371

Пукало Марія Ігорівна
Національний університет «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

У статті проведений аналіз проблем підготовки фахівців автотранспортного профілю. Здійснено дослідження підготовки бакалаврів та молодших бакалаврів, за результатами академічної успішності спеціальної дисципліни. Запропоновано компетентнісний підхід до їх підготовки.

Ключові слова: професійно-технічна освіта, компетенція, компетентність, бакалавр.

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується динамічними змінами всіх сфер діяльності, зокрема і автомобільної галузі. Перед начальними закладами постає завдання підготувати фахівця, який би задовольняв потреби теперішнього цифрового суспільства. Тому інтенсивність процесу навчання та активізація пізнавальної діяльності студента вимагають нових форм навчання, які дозволили б за короткий час засвоїти багато навчального матеріалу. Це продиктовано тим, що зріс обсяг інформації, а, отже, і кількість знань, якими повинні володіти випускники навчальних закладів.

Огляд літературних джерел.

Проблеми професійно-технічної освіти присвячено ряд досліджень, зокрема перший міністр освіти України І. А. Зязюн [2]. Професійна підготовка фахівців, зазначає Н. Г. Ничкало, орієнтована на особистісний розвиток і творчу самореалізацію кожного громадянина України, формування поколінь, які навчаються впродовж життя, розвивають цінності громадянського суспільства, сприяють консолідації української нації та її інтеграції в європейський та світовий простір [3, с.10]. Інтегративний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах досліджувала І.М. Козловська [4]. Питання професійної підготовки фахівців в Україні наведені у працях Кушнірука В.М. [5], А. О. Лігоцького [6], М. Василюка [7], Майборода В. [8]. Сучасні тенденції розвитку професійного навчання в Україні та за її межами присвячуються праці Радкевич В. О. [9], Бідока Н.М. [10]. Методологічне обґрунтування професійного навчання у закладах професійно-технічної освіти наводять праці Сікорського П.І. [11], Питула Л.О. [12]. Управлінську діяльність у закладах професійно-технічної освіти проаналізовано у працях Л. Л. Сушенцевої, В. П. Стельмашенко та ін. Формування різних видів професійної компетентності у майбутніх фахівців досліджували В. В. Баркасі, С. О. Демченко, О. І. Мармаза, Т. М. Мацевко, І. Б. Міщенко та ін. Професійну підготовку фахівців у вищій школі досліджували А. Алексюк, В. Бондар, В. Євдокимов, А. Капська, В. Козаков, Т. Крилова, В. Кузь, М. Лазарев, Л. Нічуговська, В. Олійник, П. Підкасистий, О. Романовський,

В. Сидоренко, М. Шкіль, О. Ярошенко та ін. Теорію інноваційних методів навчання М. Скрипник, Т. Хлебнікова, Н. Яременко та ін.

З проведеного аналізу досліджень слід зазначити, що професійно-технічна освіта в Україні потребує інтенсивних зусиль у реформуванні та вдосконаленні якості навчання професійних кваліфікацій та компетентностей.

Мета: визначити основні проблеми модернізації професійно-технічної освіти, провести дослідження в групі респондентів в умовах навчальних закладів за рівнем підготовки бакалавр та молодший бакалавр.

Основний матеріал. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО 2011) класифікує освітні програми і виділяє 9 рівнів освіти: 0 – освіта для дітей молодшого віку; 1 – початкова освіта; 2 – базова середня освіта; 3 – повна середня освіта; 4 – подальша невища освіта; 5 – вища освіта короткого циклу; 6 – бакалаврат чи його еквівалент; 7 – магістратура чи еквівалент; 8 – докторантура чи еквівалент.

Навчання майбутніх фахівців автотранспортного профілю повинно ґрунтуватись на поглибленому вивченні наукових основ і технології обраного виду праці, формуванні спеціальних практичних умінь та навичок, вихованні психологічних, моральних, естетичних якостей, необхідних фахівцеві даної галузі трудової діяльності. Тому визначальним рівнем підготовки є професійно-технічна освіта, яка базується на середній загальній освіті; надається професійно-технічними навчальними закладами, що акредитовані компетентними державними органами; забезпечує формування у громадян професійних знань, умінь, навичок, розвиток духовності, культури, відповідного технічного, технологічного і екологічного мислення щодо створення умов для їх професійної діяльності; має на меті задоволення потреб особистості у набутті первинної професійної підготовки, перепідготовці й підвищенні кваліфікації; завершується присвоєнням певної кваліфікації та отриманням документа (диплома) про професійно-технічну освіту. Професійна освіта – освіта, яка охоплює знання, практичні вміння і навички, необхідні для виконання роботи в певній галузі трудової діяльності [1].

Заклади професійно-технічної освіти здійснюють підготовку фахівців різних галузей економіки, найбільш поширеними є: промисловість, сільське господарство, будівництво, сфера послуг, транспорт, житлово-комунальне підприємство тощо.

Можна виокремити основні проблеми модернізації професійного навчання, а саме:

- політична, адже українська освіта є в даний час частиною радянської освіти, яка зосереджувалась на підготовку робочої сили, а не підготовку підприємців.

- фінансова, існує нестабільний стан фінансування дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти; вкрай низьке фінансування вітчизняної науки, що призводить до руйнації наукових шкіл, скорочення науковців, підготовки молодих спеціалістів і науковців; соціальний статус освітян і науковців, рівень оплати їх праці. Згідно даних бюджету освіти і науки України, то показники видатків за 2013-2018 рр. з загального фонду наведені на рис. 1.

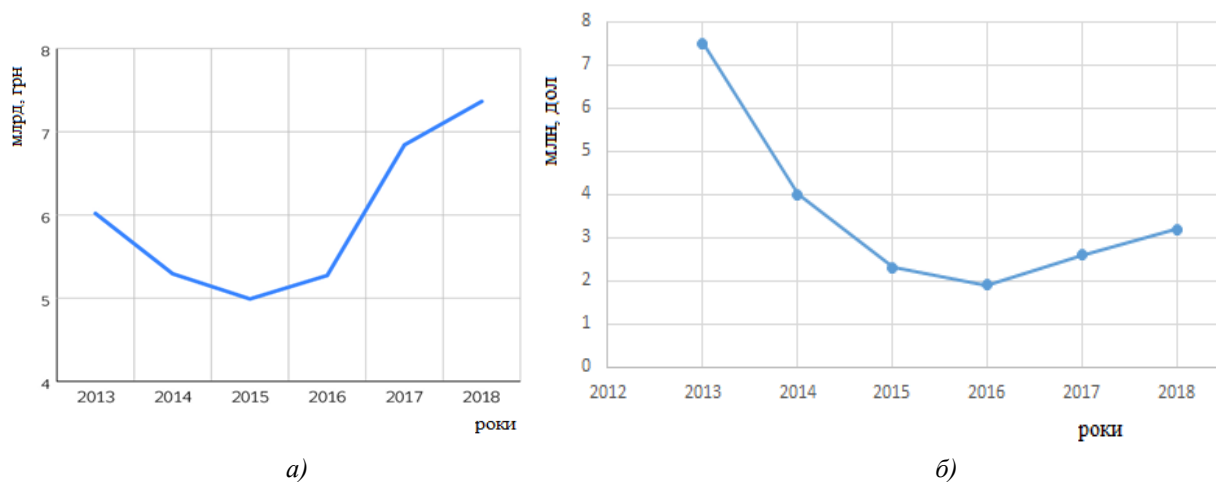

Рис. 1.1. Видатки, пов'язані з наукою 2013-2018 роках (загальний фонд):
а) у гривнях; б) у доларах США

Нестабільне фінансове забезпечення державного замовлення в доларовому еквіваленті зменшилося майже в 3 рази.

- організаційно-правові, активне впровадження у закладах вищої освіти основних положень

кредитно-модульної системи. Більшість експертів визнають, що рівень знань студентів в Україні став значно нижчим, проте вчитися стало складніше, оскільки більшість закладів вищої освіти країни по-своєму сприйняли Болонський процес, а отже, використали його у власних інтересах.

- зосередження на загальній освіті, нехтуючи професійно-технічною. Для прикладу у навчальному закладі підготовки фахівців автомобільного транспорту цикл загальноосвітньої, гуманітарно-соціальної та математично-природничої підготовки складає 3 926 год, в той час цикл професійної та практичної підготовки 4 266 год (рис. 1.2).

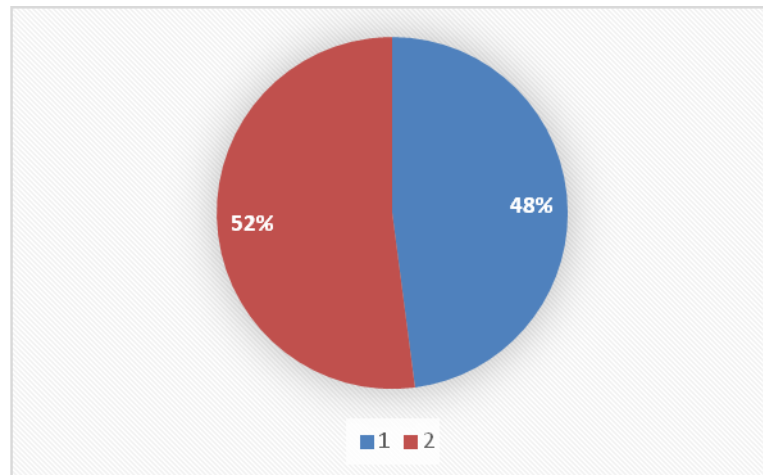

Рис. 1.2. Розподіл навантаження за циклами підготовки:
1 – цикл професійної підготовки; 2 – загальноосвітньої підготовки

Як видно з діаграми загальноосвітня підготовка складає майже 48% освітнього процесу.

Пропозиція освітнього процесу не відповідає попиту ринку праці, оскільки методи навчання не відповідають технологічним процесам на підприємствах.

Ще одним із основних недоліків системи освіти є відсутність спрямованості українських закладів освіти на формування компетентностей: знань, вмінь та навиків для виконання певних завдань.

Оскільки з кожним роком знижується кількість студентів та учнів у закладах професійно-технічної освіти, то спостерігається тенденція до зменшення їх кількості. Однак, за даними [13] на 2017 рік областями-лідерами за кількістю закладів освіти є Львівська (43 заклади), Дніпропетровська (55 закладів) та Харківська (65 заклад); найменше їх у Волинській, Закарпатській, Рівненській та Сумських областях (по 14 закладів). Що стосується кількості прийнятих осіб, то найбільшу кількість прийнятих абітурієнтів зосереджено у Львівській області (26687 осіб), Харківській (33294 осіб) та м. Київ (75205 осіб).

Експеримент щодо підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю проведемо серед навчальних закладів, короткі відомості наведені у таблиці 1.

Виокремимо молодших бакалаврів і бакалаврів, оскільки згідно нормативних документів у відповідності до закону України «Про вищу освіту»: молодший бакалавр – це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 120-150 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста визначається закладом освіти. Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра визначається вищим навчальним закладом [14].

Загальна кількість респондентів складає 210 учасників. Дослідження проводилось за результатами залікових робіт з спеціальних навчальних дисциплін «Двигуни внутрішнього згоряння» та «Автомобілі, частина 1», оскільки зміст робочих програм даних дисциплін передбачає вивчення двигуна внутрішнього згоряння транспортних засобів. Аналіз даних взято до уваги протягом 2015/2016 н.р. та 2016/2017 н.р.

Таблиця 1

Характеристика базових навчальних закладів

Навчальний заклад	Код та назва напрямів підготовки	Рівень кваліфікації:	Кількість респондентів	Навчальні дисципліни
1	6.070106 «Автомобільний транспорт» 6.050502 «Інженерна механіка»	Молодший бакалавр	99	Двигуни внутрішнього згоряння
2	6.070106 «Автомобільний транспорт»	Бакалавр	111	Автомобілі, ч.1

Результати успішності з вивчення студентами навчальних дисциплін зведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Показники успішності студентів з навчальних дисциплін

Загальна кількість студентів	Одержані оцінки за семестр				Середній бал
	5	4	3	2	
99	19	41	30	9	3,7
111	5	15	40	51	2,76

Аналізуючи середній бал успішності, то очевидним є те, що цей показник навіть не досягає позитивної оцінки «добре» або «відмінно». Причинами низької молодших бакалаврів і бакалаврів є невідповідність умов для викладання лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, самостійної роботи, забезпечення сучасною літературою, навчально-методичними розробками. З економічних причин у навчальних закладах професійно-технічної освіти вагомою проблемою постає матеріально-технічна база, яка б задовольняла науково-технічний прогрес. У навчальних лабораторіях під час вивчення конструкції та принципу роботи двигуна внутрішнього згоряння використовуються навчальні стенди, плакати, установки, макети. Однак такі засоби не надають студенту уяву та розуміння про процеси, що протікають у двигуні.

Одним із аспектів вирішення поставлених завдань є компетентісний підхід підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю. Визначимо поняття, що дають основу даному підходу: компетенція, компетентність та компетентісний підхід.

Компетенція – це сукупність знань, навичок, ділових і особистісних якостей, що дозволяє студенту успішно діяти при реалізації поставлених завдань. [15, с. 58]. Компетенція – коло повноважень посадової особи, у межах якого вона повинна мати необхідні пізнання й має право приймати відповідальні рішення [16, с. 64].

Компетентність – це здатність працівника кваліфіковано виконувати певні види робіт у рамках конкретної професії, досягаючи високих кількісних і якісних результатів праці на основі наявних у нього професійних знань, умінь і навичок [16, с. 64]. Широке визначення поняття «компетентності» дає і вчений І. Зязюн, розкриваючи його в соціально-педагогічному контексті, вважаючи, що «компетентність як екзистенціальна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти».

Компетентісний підхід [15] – це підхід, при якому результати освіти визначаються значущими за її межами.

Висновки. За результатами дослідження запропоновано компетентісний підхід, який є ключовим методологічним інструментом до підготовки майбутніх фахівців, зокрема і викладачів вищої школи, який дозволяє по-іншому будувати цілі і зміст освіти, визначати результати навчання, підвищувати системність професійної підготовки випускників, їхню готовність успішно вирішувати основні завдання професійної та соціальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс https://pidruchniki.com/18421120/pedagogika/vidi_osviti
2. Зязюн І. А. Освітні парадигми в контексті філософських ідей / Іван Андрійович Зязюн // Професійна освіта: педагогіка і психологія : Українсько-польський журнал / за ред. І. Зязюна, Т. Левовицького, Н. Ничкало, І. Вільш. – Ченстохова ; Київ : Видавництво Вищої Педагогічної школи у Ченстохові, 2003. – Вип. № 5. – С. 213-226.
3. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія / Нелля Ничкало // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 9-22.

4. Козловська І. М. Інтегративний підхід до підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах / І. М. Козловська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.18. – С. 311-316. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlut_2013_23_18_51
5. Формування професійної готовності особистості у процесі гуманізації освіти / В.М. Кушнірук // Вища освіта України. – 2008. – № 4, додаток 1. – С. 114-115
6. Лігоцький А.О. Система різнорівневої підготовки фахівців в Україні (теоретико-методологічний аспект) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / А.О. Лігоцький ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 36 с.]
7. М. Василина, Актуальні проблеми практичної підготовки студентів вищої школи України [Електронний ресурс] / М. Василина, В. Майборода // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – №2. – С. 233-237. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum_ppsv/2010_2/fil.pdf
8. Проблеми розвитку праксеологічних умінь майбутніх компетентних фахівців вищої школи України / В. Майборода // Вища освіта України. – 2012. – №4. – С. 31-36
9. Сучасні тенденції розвитку професійного навчання кваліфікованих робітників в умовах виробництва. Педагогічні засади організації професійного навчання на виробництві: кол. монографія/ Аніщенко В. М., Герганов Л. Д., Байдулін В. Б., Радкевич В. О. та ін. Київ: Пед. думка, 2012. С. 195-224
10. Бідюк Н. М. Сучасні тенденції розвитку системи професійної освіти у Польщі в контексті євроінтеграційних процесів / Н. М. Бідюк // Педагогічний дискурс. – 2011. – Вип. 9. – С. 30-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddyk_2011_9_9
11. Сікорський П. І. Теорія і методика диференційованого навчання в середніх загальноосвітніх і професійних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / П. І. Сікорський. – К., 2001. – 39 с.
12. Прутула О. Л. Теоретико-методичні засади професійної підготовки фахівців з українського рукопису "Спас" у вищих навчальних закладах / О. Л. Прутула // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер : Педагогіка. – 2014. – № 1. – С. 322-326. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2014_1_58
13. Електронний ресурс <http://vnz.org.ua/statti/10477-merezha-vyschyh-navchalnyh-zakladiv-na-pochatok-2017-2018-navchalnogo-roku>
14. Роз'яснення МОН щодо деяких питань практичної реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/public/article?art_id=247526620
15. Ходаківський В.Ф. Впровадження компетентнісного підходу в освітньому процесі: монографія/за заг. наук. ред. проф. В.Ф. Ходаківського, проф. А.В. Букетова. – Херсон: ХДМА, 2016. – 164 с
16. Загальні засади методики професійного навчання/Г.В. Ігнатенко, С.В. Ігнатенко, О.В. Ігнатенко, Є.І. Єрмоленко; за ред. Г.В. Ігнатенко. – Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О.Довженка, 2016. – 76 с.

УДК 81-139

Триморуш Наталя Олександрівна*Одеський національний політехнічний університет***Семенова Світлана Іванівна***Одеський національний політехнічний університет***Кайгер Юлія Валеріївна***Одеський національний політехнічний університет*

ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В статті охарактеризовано розвиток креативності та творчих здібностей студентів технічних навчальних закладів при викладанні іноземних мов в умовах формування нової змістової парадигми вищої освіти України. Визначені навчальні технології й фактори впливу на процес формування необхідного освітнього середовища. Охарактеризовано роль викладача у здійсненні прояву творчої діяльності студента як креативної компетентної особистості, максимально адаптованої до вимог сучасності.

Ключові слова: освітнє середовище, креативність, творчість, іноземні мови, система компетентностей, вищий навчальний заклад.

Важливим стратегічним напрямом трансформації моделі вищої освіти в Україні є створення у кожному вищому навчальному закладі творчого середовища для розвитку пізнавальних та інтелектуальних можливостей особистості, її творчого потенціалу, креативного мислення та здатності до прийняття самостійних оригінальних рішень. Сьогодні вища технічна освіта зазнає модернізації у зв'язку не лише з інтенсивним розвитком наукових технологій, процесами інформатизації та глобалізації, а й бажанням нашої країни долучитися до європейського освітнього середовища. Для підвищення затребуваності та конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів України на ринку праці виникла необхідність виховувати фахівців якісно нового типу: ініціативних, комунікабельних, соціально орієнтованих, що мають навички ділового спілкування, широку ерудицію, власну громадянську позицію, володіють іноземними мовами, легко адаптуються до змін, проявляють творчу активність, розвивають вміння працювати в команді тощо. Одеський національний політехнічний університет, маючи понад 100-річний досвід роботи в освітянській галузі, активно включився в процес реформування та підвищення якості підготовки фахівців інженерно-технічної галузі та інших сфер народного господарства. Випускники університету сьогодні плідно працюють у всіх регіонах України та у понад дев'яносто зарубіжних державах. Отриманий досвід систематично й ретельно аналізується педагогічним колективом, порівнюється з передовими напрацюваннями інших вищих технічних закладів України. У той же час досвід викладання